

EESTI METS

METSA- JA JAHIASJANDUSE KUUKIRI.

Toimetuse ja talituse: Tallinnas, Metsade Peavalitsuse juures. Telefonid: Vastutav toimetaja 2976 Asjaajaja 1276 Address: liht- ja rahasaadetistele: Kuukiri „EESTI METS“, Tallinn.	Tellimise hind: Aastas Mk. 400. Poolaastas „ 200.— Veerandaastas „ 100.— Üksik number 35 mk. Väljamaale 600 marka aastas.	Kuulutuste hind: $\frac{1}{4}$ lehekülge . . . Mk. 2000.— $\frac{1}{2}$ lehekülge . . . „ 1000.— $\frac{1}{4}$ lehekülge . . . „ 500.— Tekstis ja kaanel 50% kallim.
--	---	---

Nr. 8.

August 1925.

5. aastakäik.

Kirjalikud kirsijed metsateenijatele.

D. Daniel.

8

Metsanduse põhijooned.

Pikkuse kasv ei ole kõikide liikide juures ühesugune: üks liik kasvab hoogsamini kui teine. Wahe on eriti noores eas silmapaistev. Võtame ütsikute liikide juures aluseks ühesugused soodsad kasvukohta omadused, siis saame pikkuse kasvu hoogsuses järkjärgulise järjekorra, algades kõige hoogsamatest:

kasf, lehis
haab, lepp, waber, saar, pärn, jalajas
harilik ja weimuti mänd, tamm
kuusk, seederimänd, abiesid.

See järjekord ei ole maksimaalne mitte termel puu kasvu kestvuse ajal, vaid piirdub kahe (sime) wanaduse perioodiga, see tähendab 1—20 ja 21—40 a. wanadusega. Selle aja kestvusel on puude pikkuse kasv kõige jõudsam ja siin on wahe kasvu hoogsuses ütsikute liikide wahel õige suur. Kuna näit. kasf, haab ja lehis parajatel kasvukohtadel 10 aasta wanusel kahetkordse mehe pikkuse annab, ulatab samas wanaduses kuusk üle põlwe kõrguse, kuna abiesid mae-

walt rohu seesi wälja küünivad. Kiire kasvuga puud wiskawad oma pikkuse kasvu ühe hooga peaaegu täieliselt wälja ja jääwad selle järele peatama, aeglaselt kasvawad liigid selle wastu wõtawad alles esimesest, unistest kasvu ajast üle saades hoogu, jõuawad kiiresti kasvajaatele järele ja jätawad nad teise wanadusperioodi kestwusel pikkuse kasvus enesest maha.

Üldiselt lastub hoogne pikkuse kasv teises wanadusperioodis juba tagasi ja annab aset jämeduse kasvule, aga ka siin jääwad mõned liigid pikkuse kasvus veel etteotsja, nagu näit. lehis, mänd ja kasf, kuna teised jäädawalt tagasi jääwad, nagu näit. seederimänd, pöök.

Pikkuse kasv on otsetohtes ühenduses pinnasega: mida parem pinnas, seda kõrgemat metsa kannab ta. Nõnda on siis puude kõrgus teatavas wanaduses maa headuse moodupuuks kujunenud. Maa headuse all ei tule aga sellejuures ainult tema mineraali rikust mõista, vaid ka jõgawust, tohedust, niiskuse määra j. n. e. Selle tõttu

leiamme ka kõige soodsama pikkuse kasvu sügavapõhjalistel, värsketel samitatel liivamaadel, kuna kiirised ja raskeid samimaad, olgugi müüdu rikkad toitainetest, palju madalamat metsa kasvatawad. Hea liitus mõjub oma jagu puude pikkuse kasvu peale; eriti võib seda männi ja lehtpuude kohta öelda, kuna kuuse, lehise ja saanglepa juures temal vähem tähtsust on.

Ka jämeduse kasv on kahe esimese wanadusperioodi kestmisel kõige jõudsam, nii et ka teataval määral pikkuse kasvuga käsitähes käib. Suure osa valguise armastajate puude juures jõuab jämeduse kasvuhoo 25—35 a. wanaduses oma haripunkti; viibib selle piirides 50—60 aasta wanaduseni ja hakkab siis tagasi lastuma. Warjuarmastajate puuliikide juures algab ühenduses pikkuse kasvuga ka jämeduse kasvu maksimum hiljemini, kestab selle eest aga ka kõrgema wanaduseni, 70—90 aastani, kuni siis aeglane langemine algab.

Ka jämeduse kasvu peateguriks on pinnae soodsus, millele lisaks tuleb valguse mõju. Siin aga näeme, et hea liitus, mis tüve sirgnemist edendab, ühtlasi kroonide arenemist kitsendades, jämeduse kasvu peale takistavalt mõjub, sest et valguse mõju end täie krooni ja laheda liituse juures maksma juudab panna.

Et jellel alal veel wanemas puu eaz massikasvu tublisti suurendada võib, näitavad praktikas etteõetamad valgus-raied, millede järeldusel puude jämeduse kasv märksa suureneb. Mida parema pikkuse kasvuga puu liigid, seda suurem on sealjuures ka massi juurdekasv ja nii näeme, et kuusk, lehise, tamm ja abiesid, millede pikkuse kasv kaugemini vältab, ka suuremat massi annavad. Seda mõistet puiestu peale ülemvies ja ühelisi kasvutõhja olusi alusets pannes jaame, kui iga üksiku puuliigi massiprodukterimist teatava aja jooksul kasvumõime määraks loeme, umbes järgmise järjekorra, algades kõige kasvumõimelisematest: kuuse-, lehise-, männi-, saanglepa-, tamme-, saare- ja kasepuiestu.

Puude terwisline seisukord. Kuigi meie majandusmetsades puud annu enne oma loomulise wanaduse piiridesse jõudmist kasutusele ja raiumisele tulevad, et ole üleaarune puuliikide üldist terwislist seisukorda lühitese vaatlemise alla võtta. Ka

jelles suhtes lähewad puuliigid üksteisest lahku, ühine on aga asjaolu, et ka selles puu eluavalduises kasvutõhja olud üheks tähtsamaks teguriks kujunewad.

Et pikka iga ja head terwislist seisukorda saavutada, selleks on esimene nõue, et toitlusolud soodsad oleks, mis aitawad puul vastu pidada igasugu hädadele ja haigustele. Sellest oleneb aga ka ära puu juurte ja krooni arenemine ja et mõlemad oma täieliseks arenemiseks wabat kasvuruumi tarwitawad, siis jattume ka siin liitusega teatavasse wafitolusse ja selle järeldusena näeme, et täie liitusega metsas kõige paremal kasvuaea perioodil kõige kibedam wõistlus olemasolemise, see tähendab, juurte ja krooni wabanemise eest käimas on ja just selles ajajärgus wõistluse ohwriks kõige suuremal armul puud langeb.

On meil näiteks I bon. maal 20 aastases männimetsas 5000 puud truu peal kasvamas, siis leiame, ilma et inimene end wafele oleks seganud, järgnewas wanaduse perioodis, s. t. 40 aastases seal ainult weel 2800 puud. Laseme weel 20 a. mööda minna ja loeme 60-aastases puud üle, siis on neid juba 1300 järele jäänud, 80 a. wanaduses 750 t., 100 aasta wanusest 580 t., 120 a. wan. 490 t. ja lõpuks 140 a. wanusest ainult weel 440 puud. Kõik teised on loomulisel teel wäljasurnud. See wäljasuremine pole aga kõige selle pika aja jooksul ühesuguse hooa sündinud: mida wanemaks mets sai, seda vähemal armul lahkus tema koosseisust üksikud puud. Esimeses wanadusperioodi kestmisel oli hukkumite arm umbes 44% üldarwust, järgmisel perioodil kõusis see ifegi 53% peale, wiimases langeb see arm 10% peale.

Ühenduses selle wõistlusega on nähtus, et ainult täie- ja suurekroonilised puud kõrge wanaduse astmeni jõuavad.

Oletame aga, et kõik tarwilised eeltingimised, mis puu terwislise seisukorra ja tema eluea pikenduseks tarwilised, olemas on, siis leiame ikkagi suure wafe selles suhtes üksikute puuliikide juures: ühed panewad haigustele ja hädadele südilt vastu ja püsiwad kõrge wanaduseni heas terwisel, teised nõrkewad ja hukkumad juba wäheste wigastuste tagajärjel.

Wastupidamises on puuliikidest kõige ees tamm, temale järgnewad pärn, jalajas, paju,

jugapuu, männ, lepp, haab, waher ja kuusk.

Kestmine eluiga ükfitutel liikidel soodsa-
tes oludes on umbes järgmine:

500 ja rohkem aastat elavad: jugapuu,
tamm, pärn, jalajäs.

300 ja rohkem: künapuu, abies; veel
lühem eluiga on männil, lehisel, kuuskel, saar-
rel, wahtral ja kõige lühem, mis harva
100 a. ehk üle selle ulatab, on haawal ka-
sel, lepal ja pajul.

Metsamajanduses määrab turu-nõudmine
iga puu liigile tema raie- ehk kasutusea,
mis mitmesuguse kestmusega võib olla ja
sellest ära oleneb, misuguses astmes puu
meile kõige suuremat kasu töötab anda.
Kuult veel vähestes ürgmetsades siudab
puu oma loomulise wanaduse piiridesse
jõuda.

Puude sigimise. Järestulema sugu
sigitamine sünnib puude juures kahel teel:
seemendamise ja kammu ja juurte wõrsjete
läbi. Wiimast nimetatakse ka vegetatiivseks
sigituseks ja omab eriti filmapaistwa koha
lehtpuude juures, kuna okaspuudest mõned
ükfitud liigid (kuusk, abies) ja õige wahesel
määralt selle poole kalduwad.

Ka lehtpuude juures ei ole vegetatiivne
sigitamine ühesuguse ohtrusega; mõne liigi
juures on ta nagu täiendamiseks seemenda-
misele, sarnaseks juhuseks, kui puu seemne
kandmiseks veel walminud pole ja tema
pealmaane osa mingil põhjusel häwineb.
Sarnasel korral ajab puu kammu ehk juurte
peal asuwate pungade kaudu uued wõrsjed,
mis sugu edasiteistmist kindlustab.

Teiste liikide juures jääb ta mitmel põh-
jusel pea ainjamaks sigiwuse abinõuks, nii
näit., paplile juures, milledest mitmed seltsid
suurematel maa-aladel peaaesjalikult ühesugu-
list õist kannawad ja selle tõttu seeme sugu-
tamata jääb, ehk wäga wahesel arwul sugu-
tatud saab.

Wõrsjete ajamine ei ole mitte igas wa-
naduse astmes ühesuguse hooga: nooremas
eas on ta kõige suurem ja wäheneb wane-
mas ikka rohkem. Ta kestmus on jeda pikem,
mida parem emapuu termistline seisukord on
ja mida paremal kasvukohal ta asub.

Kändude ja juurte peal annawad sarna-
sed kohad kõige rikkaljemalt wõrsjeid, kus
toor kõige peenem, nii näit., sarnased kohad,
mis wigastuste järeldusel uue loorega üle

on kasvunud, siis juurte lahknemise kohta-
del kammu kaelas jne.

Wõrsjete arenemiseks on möödapaäsemata
walguse kättesaamine, sest warjus arenewad
wõrsjed kas wahesel arwul ehk mitte sugugi.

Kõige waremmini kaotawad wõrsjete aja-
mise wõime kased, wahtrad ja saared (um-
bes 40 — 50 a. wanuselt), kõige kauemini
püsiw ta tammede, jalajate ja sanglepade
juures (60 — 900 a.).

Peaasjalikult kammust ajawad wõrsjeid
tammed, jalajad, pärnad, sanglepad, saared,
wahtrad, pajud ja kased; juurewõrsjeid aja-
wad suurel arwul haawad, paplid ja walge
lepp; kammu- ja juurewõrsjeid koos: paplid,
pajud, ka pärnad ja jalajad.

Seemne kasvutamise peale mõ-
juwad kasvukoht, puu wanadus,
walguse määr ja soojus.

Kõige parem ajajärg seemne produtseeri-
miseks on ühtlasi puu kõige jõudsam kaswu
aj järg: noores eas kannab puu wähe see-
met, wanas eas leidub seemnes rohkesti kõlb-
mataid, kõrgemasse wanaduse piiridesse jõu-
des kustub seemne kandmine peaaegu täiesti.

Ükfitult ja wabaduses kasvades algab
puudel seemne kandmine waremalt peale
kui tihedalt koos kasvades. Wähe võib
siin mõnekümne aastani ulatada.

Soojemas kasvukohas seijew puu kannab
rohkem ja paremat seemet. Rõhnal maal
algab seemne kasvamine waresmas eas,
seeme on aga üldiselt halbema omadustega
kui heal maal kasvawal puul.

Griline tähtsus seemne headuse ja roh-
kuse suhtes on walgusel. Kõige rohkem
ja paremat seemet annawad need puud,
millede kroonid heasti arenenud ja igalt
poolt walgusele kätte saadawad.

Nagu teada, ei ole seemne saak mitte
igal aastal ühesugune, waid waheldub aasta-
tega, nii et kahe rikkaliku seemne aasta
wahel pikemad ehk lühemad perioodid jää-
wad, kus seemnesaak wähenen on. Prof.
Rob. Hartig wäidab, et selle põhjuseks
rohke tärlisainete koondumine seemnetesse
on. Uue tagawara kogumiseks kulub mõni
aeg, enne kui puu jälle rikkalikult seemet
produtseerida suudab. Seda wäidet toetab
ka asjaolu, et juurema walguse juurde-
peafemiseega ka wahelajad hääde seemne
aastate wahel lühenewad.

(Järgneb)

Metsanduslised oskussõnad.

2

340. Lennuaeg — Flugzeit, Schwärmzeit.
Lepatriinu — Marienkäferchen.
Lihvija — Schleifer.
Liigendlaud, vt. külvi liigendlaud.
Liik — Art.
345. Liimivöö — Leimring.
Liiper, liipri — Sleeper.
Liitumine — Schließen.
Liitus, gen. liituse — Schluß.
Liitvakustiku meetod — kombinier-
tes Fachwerk.
350. Liivastumine, liivastus — Versandung.
Lintsaaq — Bandsäge.
Liugrenn — Kiese.
Lodu — Bruch.
Lodumaa — Bruchboden.
355. Loetisleht — Abzählungstabelle.
Lofodermium — Lophodermium.
Loomulik laasumine — natürliche
(Aft)reinigung
Loomulik uuendus — natürliche Ber-
jüngung.
Luure, luurjaht — Anstand.
360. Läbilaskvus — Durchlässigkeit.
Läikoor — Glanzrinde.
Lämmatamine — Verdämmen.
Lõhukaup — Spaltwaren.
Lõhupuu — Spaltholz.
365. Lõikamine — Beschneiden.
Lõikepind — Schnittfläche, Kreisfläche.
Lõim, puulõim, süü, puusüü —
Jahresringe.
Lõimeräni, süüräni — Herbstholz.
Lõmpuu — Schleißholz.
370. Lõppraie (koristusraie) — Räumungs-
schlag.
Lõppväärtus — Nachwert.
Lüdimine, seemnelüdimine — Aus-
klengen.
Lülinemine — Verfernung.
Lülipuu — Kernholz.
- M.**
375. Maa — Boden.
Maaharimine — Bodenbearbeitung.
Maakate — Bodendecke, Bodenüberzug.
Maakurne — Bodeneinschöpfung.
Maaniiskus, mullaniiskus — Feuch-
tigkeit des Bodens.
380. Maapind — Bodenoberfläche.
Maarent — Bodenrente, Grundrente.
- Maaseisund, maaseisukord — Bo-
denzustand.
Maavalmus — Empfänglichkeit des
Bodens.
Madal istutamine — Böcherpflanzung.
385. Madaljuureline — Flachwurzler.
Madalmets — Niedermald.
Mahi — Wunde in d. Rinden, Risse.
Majandus — Wirtschaft.
Majanduskava, vt. üldmajanduskava,
erimajanduskava — Wirtschafts-
plan.
390. Majaseen — Hausschwamm; Meru-
lius lacrimans.
Maltspuu — Splint.
Malts, vt. süümals = maltspuu.
Maaparandus — Melioration.
Massijuurdekasv — Massenwachst.
395. Massikurv, m-köver — Massenfurve.
Massimajandus — Massenwirtschaft.
Massitabel — Massentafel.
Massivakustik — Massenfachwerk.
Massivaru, massi tagavara — Massen-
vorrat.
400. Materjaltook, materjalsaak — Ma-
terialertrag.
Mennik, menning — Meemige.
Mensul — Meßstich.
Mergel — Mergel.
Mets, vt. kõrgemets, madalmets,
jändrik ehk rässakmets, koore-
mets, valikmets — Wald.
405. Metsa annang — Abgabesaß.
Metsahindamine, metsatakseerimine
— Forstabschätzung, Forsttaxation.
Metsahinne — Forstabschätzung.
Metsajaotamine — Waldteilung, Ein-
teilung des Waldes.
Metsajaotus — Verteilung d. Waldes.
410. Metsajuurimine — Roden.
Metsakasvatus — Waldbau.
Metsakaitse — Forstschutz.
Metsakaubandus — Waldhandel.
Metsakirjeldus — Waldbeschreibung.
415. Metsakorraldus — Forsteinrichtung.
Metsakorralduskava — Forsteinrich-
tungswerk.
Metsakuiv (puu) — Walddrohen.
Metsalagasiamine — Waldabschwen-
dung

- Metsamaksustamine — Waldbesteuerung.
420. Metsamine (metsastamine) — Aufforsten.
Metsamõõtmine — Waldvermessung.
Metsapind — Waldfläche.
Metsapõlemine — Waldbrand.
Metsarookimine — tegevus metsamaa põllumaaks muutmise juures — Rodung, Ausroden.
425. Metsasaak, metsatook — Waldertrag
Metsatakseerimine, metsahindamine Forsttaxation, Forstabschätzung.
Metsatee — Waldweg.
Metsateestik (metsateede võrk 1) — Waldwegnetz.
Metsatükeldamine — Parzellierung des Waldes,
430. Metsa umbrohi — Forstumkrant.
Metsavaldus — Waldbesitz.
Metsavalitsemine — Forstverwaltung.
Metsavalitsus — Forstverwaltung.
Metsaülem — Oberförster.
435. Metsistumine — Vermildrung.
Metskarjamaa — Waldweide.
Metsnik — Förster.
Metsumus, metsumine — Bewalden.
Metsus — Bewaldung.
440. Miil — Meiler.
Minem — Maß.
Mineraalaine — Mineralstoff.
Mitte tootusmaa — unproduktiver Boden.
Mudastamine, juurte savitamine — Aufschlännen.
445. Mudeli puu — Modellstamm.
Mudi, vt. rööviku mudi.
Mudiröövik — Spiegelraupe.
Muldkond, vt. pinnas — Boden.
Muld, vt. värske-, põudne-, märg-, niiske-, rammus-, kuiv- — Boden, Erde.
450. Mulla liigid (savi, liiv, kruus jne. 1) — Bodenarten.
Muldkonna liigid (mustmuld, leetmuld, punamuld) — Bodenarten.
Mullaehitus — Bodenlagerung.
Mullasmuld, mullasmaa — Dammerde.
Mullamuhedus — Bodengare, Gare.
455. Mulla sitkus — Bindigkeit d. Bodens.
Mullategusus — Bodentätigkeit.
Mullatöö — Erdbau.
- Murenemine — Verwitterung.
Murumätas — Rasenplagge.
460. Murutuhk — Rasenafche.
Mustikas — Heidelbeere
Mustmänd (Pinus Laricio) — Schwarzkiefer.
Mädanemine, roiskumine — Fäulniß.
Mädanik — Fäulniß.
465. Mädimuld — Woder, Wodererde
Mänd — mäгимänd — Pinus montana, mustm. — P. laricio, merim. — P. maritima, Banksi m. — P. Banksiana, vaigu m. — P. rigida, veimuti m. — P. strobus, pähkli m. — P. cembra — Kiefer, Pinus.
- Männas, pööris — Quirl.
Männasoksad — Quirlkäse.
Männi kiha, vt. kiha.
470. Männikoore rooste — Kieferablassrost.
Männiokka rooste — Kiefernadelrost.
Männipunga mähkur — Kiefernknospenwickler; Retinia turionana.
Männi pööris mähkur — Kiefernquirlwickler; R. duplona.
Männivaigu mähkur — Kiefernharzgallenwickler; R. resinella.
475. Männi vaksik — Kiefernspanner; Fidonia piniaria.
Männivirve mähkur — Kieferntriebwickler; Retinia buoliana.
Männi vääntöbi, m.-virverooste — Kiefernrehfrantheit; Melampsora pinitorqua.
Männi öölane — Kiefernmaule; Panolis piniperda.
Märgmuld — nasser Boden.
480. Mätasistutamine — Ballenpflanzung.
Mätast lõikama — abplaggen.
Mõlu — vernarbte Wunde am Baum.
Mõigas, gen. mõika — Wulst.
Möödukett — Messfette.
485. Möödulint — Messband.
Möödupael — Messband.
Möödupunkt — Messpunkt.
Möödupunkti kõrgus — Messpunkthöhe.
Möödmine — Vermessung.

N.

490. Nakatus — Infizieren.
Nakatama — infizieren.

- Nakkama — infizieren.
Nihe — Vorſchub.
Nihke kiirus — Geſchwindigkeit des
Wagens.
495. Niin — Waſt.
Niineürask — Waſtkäfer.
Noidlusjaht, vt, hiiljaht.
Normaalmets — Normalwald.
Normaalsaagi-, normaaltoogi tabel
— Normalertragstafel.
500. Normaalyaru, normaaltagavaru —
Normalvorrat.
Noormets — Jungbeſtand.
Nudistuskäitus — Schneidelholzbe-
trieb.
Nugis — Baummarber.
Näiteprotsent, osutusprotsent — Wei-
ſerprozent.
505. Närimine, äranärimine — Verbeißen.
Näsu — Maſer.
Näsuline, vt. salmlik ja pahklik —
maſerig.
Nömm — Seide.
Nömmehuumus — Seidehumus.
510. Nühkimine — Fegen.
- O.**
- Okkaerilane — Lophyrus.
Okas — Nadel.
Okasrisu — Nadelſtreu.
Oksamass — Aſtholzmaſſe.
515. Oksamädanik — Aſtſäule.
Oksastumine, oksastus — Verzwei-
gung.
Organisatsioon (raking) — Organi-
ſation.
Orjes, servituut — Servitut.
Ortstein = leetmik.
520. Osutusprotsent, näiteprotsent —
- P.**
- Paelastumine, paelastus, paelumine
— Verbänderung
Paenutustööstus, vt. puupaenutus-
tööstus —
Pahk, gen. paha, gall, galli — Galle;
Kropfmaſer.
Pahkline — maſerig.
525. Pajukasvandus — Weidenheger.
Pajukasvatus — Weidenzucht.
Pakatus — Froſtſtriffe.
Pakkimine, sissepakkimine — Ver-
packung.
- Pakkpuu, puupakk — Kloßholz.
530. Paljasraie, lageraie —
Paljasraie majandus, lageraie ma-
jandus —
Paljunemine — Fortpflanzung.
Palme — Narbe.
Palmenemine — Vernarbung.
535. Parkkoor — Lohrinde, Gerbrinde.
Parv — Geſtriche, Geſtör, Traste.
Parvetamine, parvetus — Fliſſen des
Holzes.
Parkond — Floß.
Peakasutus — Hauptnutzung.
540. Pearinne (ülarinne) — Hauptbeſtand.
Peasihistik — Hauptnetz.
Peasiht — Hauptgeſtelle.
Peenar — Rabatte. Beete.
Peenarkultuur — Rabattenkultur.
545. Peenmuld — Feinerde.
Pehmepuu — Weichholz.
Perekond — Gattung.
Peremeestaim — Wirtspflanze.
Period, ajajärk — Periode.
550. Pesakond — Gehect.
Pidavus — Feſtigkeit.
Pikkpuu — Langholz.
Pinnajuur — Tagwurzel.
Pinna kaitsepuu, kaitsepuu —
555. Pinnas, vt. maapind, muldkönd,
maa - Boden.
Pinnase hooldus, -hooldamine —
Bodenpflege.
Pinnase kinnistamine — Bindung
des Bodens.
Pinnase liigid, muldkonna liigid —
Pinnase seisund, -seisukord, maa-
seisund — Bodenbeſtand.
560. Pinnatuli — Lauffeuer, Bodenfeuer.
Pistik — Seßling, Steckling.
Plank — Bohle.
Poolkaup — Halbware.
Porsumine — Verwitterung (phüſi-
kaaliſche).
565. Produtseeriv maa, tootusmaa —
produktiver Boden.
Proovitükk — Probefläche.
Protsent, intress — Zins.
Pruss, kantpalk — Rantholz.
Pudetõbehäviline — ſchütteleorene.
570. Pudetõbekindel — ſchüttelefeſt.
Pudetõbeörn — ſchütteempfänglich.
Pudetõbi — Schütte.
Puhaskasu — Reinertrag.

- Puhastus — Reinigung.
575. Puhastusraie — Reinigungshieb.
Puhkeperiood, puhkejärk (puhke-
aeg) — Ruheperiode.
Puhmas — Halpstrauch.
Puistu — (Wald) bestand.
Puistuarvestamine, puistuplaanista-
mine — Bestandesaufnahme.
580. Puistuhoidamine, puistuhoidus —
Bestandespflege.
Puistu hääduus — Bestandesgüte, Be-
standeshonität.
Puistu kirjeldus — Bestandesbeschrei-
bung.
Puistu majandus — Bestandeswirt-
schaft.
Puunemine — Verholzung.
585. Punamäda — Rotfäule.
Pundumine, paisumine, punne —
Quellen.
Punnutamine, vt. seemne punnuta-
mine — Einquellen.
Puu — Holz, Baum.
Puudestillatsioon — Holzdestillation.
590. Puuimmutamine — Impräguieren
des Holzes.
Puukauplemine — Holzhandlung.
Puukadu — Schwinden des Holzes.
Puukasvu analüüs — Baumanalyse.
Puukeerduvus — Drehwüchsigkeit.
595. Puukude — Holzgewebe.
Puukõvadus — Härte des Holzes.
Puulangetamine — Holzfällung.
Puuliik (puuselts) — Holzart.
Puulõikaja, puuraiuja — Holzhauer.
600. Puulõim, puusüü — Jahresring.
Puumass — Holz, Holzstoff.
Puumassiarvestamine — Holzmassen-
aufnahme.
(Puu) paenutusjärestus — Holzbie-
gerei.
Puupidavus — Festigkeit des Holzes.
605. Puupiiritus — Methylalcohol.
Puupragunemine — Reifen d. Holzes.
Puurenn — Holzriesen.
Puutaimed — Holzpflanzen.
Puutoim — Textur des Holzes.
610. Puutõrv — Holzteer.
Puuvormiary — Baumwormzahl.
Puubarv, puutagavara — Holzvorrat.
Pävikulõhe — Sonnenrisse.
Pähklikänd — Arwe, Zirbelkiefer;
Pinus cembra.
615. Päiksekuivatis — Sonnendarre.
Päiksepõletik — Sonnenbrand.
Pärnaniin — Lindenbast.
Põhjaader — Untergrundpflug.
Põhjavesi — Grundwasser.
620. Põimendusraie — Durchforstungs-
hieb.
Põimendus, vt. ülarpõimendus, ala-
põimendus — Durchforstung.
Põldmetsakasvatus — Waldfeldbau.
Põlendik, põlenik — Brandstäche.
Põlv, põlvkond — Generation.
625. Põudne muld — dürreter Boden.
Põõsas — Strauch.
Põõsastik — Gesträuch.
Põök — Buche, Fagus.
Põõris, männas — Quirl.
630. Püüniskraav — Fanggrube, Schutz-
grube.
Püssikirp — Mücke.
- R.**
- Raie — Hieb, Abtrieb.
Raieaeg — Hiebszeit.
Raieiga — Hiebsalter, Haubarkeits-
alter.
635. Raie järjestus — Hiebsfolge.
Raierida — Hiebszug.
Raiering — Umtriebszeit, Turnus.
Raiesaaigi arvamine, raietoogi arva-
mine — Haubarkeits-Ertragsberech-
nung.
Raiesaaik, raietook — Haubarkeits-
ertrag.
640. Raiestik — Schlag.
Raiesuund — Hiebsrichtung.
Raievaheldus — Hiebswechsel.
Rajatamine — Vermärkung.
Rajoolimine, sügavümlerkaevamine
Rajolen.
645. Rakk — Zelle.
Rammusmuld — fetter Boden.
Raudtee liiper — Schwelle.
Redutseerimistegur, -taandamiste-
gur — Reduktionsfaktor.
Relatiivne metsamaa — relativer
Waldboden.
650. Renn — Rille.
Rennitõmbaja — Rillenzieher.
Rennivaotaja — Rillensbrett.
Rennkülv — Rillensaat.
Rent — Rente.
655. Ribakülv — Streifensaat.

- Ridaistutamine — Reihenspflanzung.
 Riip — Baumreißer, Baumriffer.
 Riipimine — Reissen.
 Ringipind — Kreisfläche.
660. Ringipindade tabel (löikepindade tabel) — Kreisflächenchentabelle.
 Ringipinnastiku tabel (löikepinnastiku t.), ringipindade summa t. — Kreisflächensummentabelle, Stammklassenkreisflächenchentabelle.
 Ringlõhe — Ringschäle.
 Rinnasmõõt — Grundstärke.
 Rinnaspind — Grundfläche.
665. Rinne — ярус.
 Ristprofiil — Querprofil.
 Ristpuu, ristpalk — Querholz.
 Ristreha — Kreisrechen.
 Risu — Streu.
670. Risukasutus — Streunutzung.
 Risupuu (rädipuu) — Befeholz.
 Rohtumine — Verassung, Benarbung.
 Rohurisu — Unkrautstreu.
 Roigastee — Krüppelweg.
675. Roiskpuu — Lagerholz.
 Roiskumine = mädanemine.
 Rookimine — Ausroden.
 Rull, valts — Walze.
 Ruumala — Raumgehalt.
680. Ruumimeeter — Raummeter.
 Ruumimõõt — Raummaß.
 Rändaed = ajutine taimaed — Wandergarten.
 Ränistumine — Verkieselung.
 Räsä = vt. saeräsä.
685. Räsamine = vt. saeräsamine.
 Rässakmets = jändrik mets, rässak puistu = j. puistu — Krüppelbestand.
 Rässakas puu — Krüppelbaum.
 Rõhutud — unterdrückt.
 Röövik = Raupe.
690. Röövikuliim = Raupenleim.
 Rööviku mudi. r. sumb — Raupenspiegel.
 Röövikupesa — Raupennest.
 Röövmajandus — Raubbau.
- S.**
695. Saagitabel = toogitaabel.
 Saak — Ertrag.
 Saehamba tuupimine — Staachen d. Sägezähne.
- Sae hambavahe — Zahnausschnitt, Zahnlücke.
 Saehamba võti — Schränkchenschlüssel.
 Saeraam, saekaater, kaater — Sägegatter.
700. Saeräsä, saehamba räsä, saetera räsä — Schrank d. Säge.
 Sae räsamine — Schranken.
 Saesamm — Тач пилы.
 Saetis — Пропил.
 Saeveski, lauavabrik — Sägemühle.
705. Saeviip — Sägenhub.
 Salguti — Horstweise.
 Salk — Horst.
 Salmiline — maserig.
 Samblasoo — Hochmoor.
710. Samblik — Flechte.
 Sammal — Moos.
 Sammalrisu — Moosstreu.
 Sammasjuur — Pfahlwurzel.
 Sau — Ton.
715. Savi — Lehm.
 Savitamine, mudastamine — Aufschlännen.
 Seeder — Beder.
 Seemendusraie — Besamungsschlag
 Samen Schlag.
 Seemendumine, seemendus — Aufsamung.
720. Seemneaasta (tamme ja pöögi seemneaasta — Mastjahr) — Samenjahr.
 Seemnehulk, s. rohkus — Samenmenge.
 Seemnekuiivatis — Samenbarre.
 Seemnelank — Samen Schlag.
 Seemneproov, s. kats — Samenprobe.
725. Seemnepuu — Samenbaum.
 Seemne punnutamine — Einquellen d. Samens.
 Segamets, segapuistu — gemischter Wald, Bestand.
 Segu, kaasliik — Beimischung.
 Seib — Scheibe.
730. Servaja — Säumer.
 Servis — Saum.
 Servislank — Schaum Schlag.
 Servisraie — Schaum Schlag.
 Servistamine — Absäumen.
735. Servistama — absäumen.
 Servituut = orjes.
 Siduvus — Bindigkeit.

- Sihitikk — Absteckfahl.
 Sillutuspuu — Pflasterholz.
740. Silmahinne, silmhinne — Okularschätzung.
 Sinikas — Vaccinium uliginosum.
 Sisemaa lendliiv — Biimenseand.
 Sitke muld — bindiger Boden.
 Sookail — Sumpfsporst, Ledum.
745. Soomaa — Moorboden.
 Spiraalkäämer, keeritskäämer — Spiralbohrer.
 Spitsenbergi istutamise tõlv, = istutamise tõlv.
 Struktuur — Struktur d. Bodens.
 Sugukond — Familie.
750. Suidelabidas — Klemmspaten.
 Suidelõhe — Klemmspalt.
 Suidmine, (suiamine), — Klemmpflanzung.
 Suitsukahi — Rauchschaden.
 Sulavaik — Balsam.
755. Sulg — Sperre.
 Suursaag — Zweimännige Säge.
 Suvevirves, jaanivirves — Johannistrieb.
 Säilik — Ueberhälter.
 Säilikkäitus, ülehoide käites — Ueberhaltbetrieb.
760. Säsi — Mark.
 Sasikiired — Marktstrahlen.
 Säsiürask — Myelophilus.
 Sõmerlus = muredus.
 Sõõru metsamajandus — Hackwaldwirtschaft.
765. Sõõrupõletus, alepõletus — Ueberlandbrennen.
 Sõepõletamine — Köhlerei, Holzverkohlung.
 Sõestamine, sõestus — Verkohlung.
 Sõdajuur — Herzmurzel.
 Süü = lõim = puusüü = puulõim.
770. Süümalts, lõimemalts — Sommerholz.
 Süüräni, lõimeräni, süülüli, lõimelüli — Herbstholz.
- T.
- Taandamine — Reduzieren.
 Taandamistegur — Reduktionsfaktor.
 Tabamine, koormamine — Befallen.
775. Taelseen — Löcherpilz.
- Taimeaed, (metsaaed) — Forstgarten, Saatkamp, Pflanzkamp.
 Taimekast — Pflanzenlade.
 Tarbepuu, tarvik — Nutzholz.
 Tedrekuningas — Rackelwild.
780. Tegusmuld — tätiger Boden.
 Teisend — Varietät.
 Tihedus — Dichte.
 Tihnik — Dickicht.
 Tihnus — Bestockung.
785. Tihnuse aste — Bestockungsgrad.
 Tihu — Festgehalt.
 Tihumeeter — Festmeter.
 Tihumääramine — Festgehaltbestimmung.
- Tiivust vabastamine, libledest vabastamine — Abflügeln.
790. Tingikõrgus, Pressleri tingikõrgus — Richtighöhe.
 Tippkülv — Einstufen, Einzelsaat
 Toogitabel — Ertragstafel.
 Took — Ertrag.
 Tooreshuumus — Rohhumus, Lagerhumus.
795. Tootusmaa, produtseeriv maa — produktiver Boden.
 Trantspiratsioon, (välja) aure — Transpiration.
 Tulekuivatis — Feuerdarre.
 Tupp — Kofon.
800. Turbamine — Beschirmung.
 Turbelank — Schirmschlag.
 Turbepuistu — Schirmbestand.
 Turbepuu — Schirmbaum.
 Turberaie — Schirmschlag.
 Turuküpsus, tarbe küpsus — Marktreife.
805. Turve gen. turbe — Beschirmung.
 Tuulehaga, tuuleluud Herzenbesen.
 Tuuleheit — Windwurf.
 Tuulemurd — Windbruch
 Tulevöö — Windmantel.
810. Tuupimine — vt. saehamba tuupimine.
 Täiendamine, kultuuride täiendamine — Nachbesserung.
 Täiskülv — Vollsaat.
 Täite muld — Füllerde.
 Täite puu — Füllholz.
815. Tõmbepidavus — Zufestigkeit.
 Tõrve ajamine — Schwelen, Schwelerei.
 Tõrvas — Schwelholz, Rienholz.

820. Tõrvaslatv — Kiengipfel, Kiengopf.
Tõrvaspuu — Kienholz.
Tõrva õli — Kienöl.
Tõuse, gen. tõusme — Keimpflanze.
Töökäik — Arbeitsgang.
Tõöseib — Arbeitsheibe.
Tüse — stufig.

825. Tüve analüüs, tüve eritelu — puu-
kasvu analüüs.
Tüvede arv — Stammzahl.
Tüvede arvu kõver, -kurv — Stamm-
zahlkurve.
Tüvepuud — Stammholz.
Tüve rinnaspind — Stammgrundfläche.

830. Tüves — Schaft.
Tüvi — Stamm.
Tüü — Stammende.
Tüügastaim — Stummelpflanze.
Tüakas — комлистый.

U.

835. Uhtmaa — aufgeschwämmer Boden.
Uhtosad — abschlämmbare Stoffe.
Ujutamine, ujutus — Trift.
Uluk, gen. uluki — vt. ülemuluk,
alamuluk — wildes Tier.
Ulukid — Wild.

840. Uluki kahi — Wildschäden.
Uluki rada — Wechsel.
Ulukite hoolde ala — ulukite kaitse
ala — Gehege.
Uuendamine, uuendus — Verjüngung
Uuendusaeg, uuendusajajärk —
Verjüngungszeitraum.

845. Uuenduskestus — Verjüngungsdauer.

V.

Vaadilaud — Daube, клепка.
Vaagneri valgustuskäitus — Licht-
mischbetrieb.

Vaarikas — Himbeere.
Vabakäik — Freigang.
850. Vabaseib — Freisheibe.
Vabaksraie — Losshieb.
Vagu — Furche.
Vaguistutamine — Furchenpflanzen.
Vagukülv — Furchensaaf.

855. Vahekasutus — Zwischennutzung.
Vaigumänd — Pinus rigida, Pech-
kiefer.

Vaiamine — papli oksad vaiatakse,
s. t. taotakse maa sisse et nad
kasvama hakkaks — Pfählen.

Vaigustumine, vaigustus — Ver-
harzung.

Vaik — Harz.

860. Vaikumine Verkiebung.

Vajupuu — Senfholz.

Vaksik — Spanner.

Vakustiku meetod — vt. massi-
pinna-, liitvakustik — Fachwerks-
methode.

Valgepöök — Weißbuche.

865. Valguspuu — Lichtholz.

Valgustusjuurdekasv — Lichtungs-
zuwachs.

Valgus(tus)käitus — Lichtungsbe-
trieb.

Valgus(tus)raie — Nachhieb, Lichthieb,
Lichtschlag.

Valiklankraie käitus — Blenter-
schlagbetrieb, Femelschlagbetrieb.

870. Valikraie — Blenterhieb.

Valikraie käitus — Blenterbetrieb,
Femelbetrieb.

Valik(raie)mets — Blenterwald, Femel-
wald.

Valmistamine, valmistöötamine —
Ausformung.

Valmus — vt. maavalmus.

875. Vanadusklass — Alterklasse.

Vanadusklasside suhe — Alters-
klassenverhältnis.

Varakülm — Frühfrost, Herbstfrost.

Varioks — Langots.

Varjeraam, kaitseraam — Saatgitter.

880. Verjumispind — Schirmfläche.

Varjupuu — Schattenholz.

Varu, tagavara — Vorrat.

Varu meetod — Vorratsmethode.

Veeruendus, ääruendus — Rand-
verjüngung.

885. Veimuti mänd — Pinus strobus, Wei-
mutskiefer.

Vesikaal, vaaderpass — Libelle.

Vesivõsu, vesikasv — Wasserreifer.

Viipursaag — Bendelsäge.

Viit — Absteckpfaß.

890. Vimmas — Spannrüdig.

Vinnustumine (sõnast vind, vinnu) —
Verwurzelung.

- Virilaks minema — schief werden
Virves — Jahrestrieb.
Vitspuu — Gartenholz.
895. Voolikaup — Schnittwaren.
Vormiarv — Formzahl.
Vormi kõrgus — Formhöhe, Gehalts-
höhe.
Väljauhtumine — Auswaschung.
Väljavõtmine — Ausheben.
900. Välu — Blöße.
Väntaja — Kleuefstange.
Värske muld — frischer Boden.
Väntõbi — vt. männi väntõbi.
Väänislehtpuu — Edellaubholz.
905. Väärtuse juurdekasv — Wertzu-
wachs.
Võll — Welle
Võra = kroon.
Võraalg = kroonialg.
Võratuli — vt. ladvatuli.
910. Võrade võlvumine, kroonide võl-
vumine — Kronenabwölbung.
Võrade võlv = kroonide võlv.
Võrse — Rode.
Võsastik — Gebüsch.
Võsa — Busch.
915. Võsumets — Ausflagwald.
Võsumine — Ausflagen.
Võsus, võsumisvõime — Ausflag-
vermögen.
- Ä.**
- Äraauramine — Verdunstung.
Ärakarjatamine — Abweiden.
920. Ärapiitsutamine — Abpeitschen.
Äräuuendus — vt. veeruuendus.
- Õ.**
- Õreda säoline — Weitständig.
Õrendus = hõrendus.
Õõs — Höhlung.
- Ü.**
925. Ühendatud vakustiku meetod ==
liitvakustiku meetod.
Ülapuu — Oberholz.
Ülapõimendus — Hochdurchforstung.
Üldkaart — Generalkarte.
Üldmajanduskava — genereller Wirt-
schaftsplan, Haupt.
930. Üldsissetulek — Rohertrag.
Üleeline — überständig.
Üleea puu — Überaltholz.
Ülehoidekäitus = säilkäitus.
Üleiganud puu — Hochalthölzer.
935. Ülelebamine, üleüibumine — Über-
liegen d. Samens.
Ülemineku ajajärk — Übergangs-
zeitraum.
Üleminekusoo — Übergangsmoor.
Ülemjaht — Hochjagd.
Ülemuldamine — ebererden.
940. Ülemulukid — Hochwild.
Ülemvalve — Obenaufsicht.
Ümberarendus — Überführung.
Ümmarpuu — Rundholz.
(Järgneb).

Soo ja metsa piiri nihkumise sihi määramine.

E. Markus.

Soo ja metsa piiri uurides, leiame, et ta harva paigal seisab: kord liigub ta metsa, kord soo sihis; kord metsad soostuvad, kord sood metsastuvad.

Soo ja metsa piiri nihkumisel liigub sootaimestik metsa ehk metstaimestik soo sihis. Soostumisel tungib peale soo- ja taganeb metstaimestik; metsastumisel vastuoksa.

Juba soo ja metsa piiril asuvat taimestikku uurides, võime tihti öelda, kuhu

poole käsitatav piir nihkub: taganevad taimed on tihti kidurad, pealetungivad terved.

Iseäranis tundelik soo ja metsa nihkumise vastu on kuusk: ühes metsaga peale tungides on viimane terve, haljas; taganedes soo eest aga kidur; ta oksad ja latv surnud ja kaetud samblikutega.

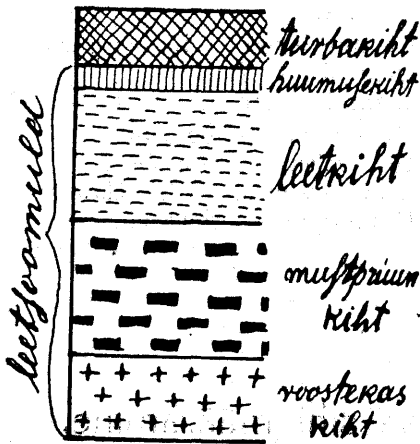
Igakord ei saa kindlaks määrata soo ja metsa piiri nihkesihti taimestiku põh-

jal. Sellepärast võtame abiks n. n. looduslise kompleksi nihkeprintsiiibi.

Asi on järgmine:

Alatskivi leetsoos, näiteks, kasvavad järgmised taimed: kuusk *Picea excelsa* (ka mänd *Pinus silvestris*), mustikas *Vaccinium Myrtillus*, sammal *Hypnum Schreberi Polytrichum commune* j. t. Mullal on siin järgmised kihid: taimede juurte ja kõdunevate osade kogu, must huumusekiht, valkjashall leetkiht, mustpruun kiht ja roostekas kiht. Nimetatud taimed ja mulla kihid tulevad harilikult ette üheskoos ja moodustavad sellepärast maapinnal korrapäraliselt korduva nähete ja asjade kogu, määratud looduslise kompleksi.

Kirjeldataud leetsoos võime mõnikord tähele panna sammalt *Sphagnum Cirgensohni* ja mulda katvat turbakihti (V. joon). *Sphagnum* ja turbakiht ei ole omased leetsoole: nad on siin võõrad liikmed.

Mis räägivad need võõrad liikmed.

Võõrad liikmed on käesolevasse kompleksi mujalt tulnud: üks loodusline kompleks liigub teise sihis. Need liikmed on tulnud soo poolt: soo liigub metsa sihis.

Nihkeprintsiiip räägib:

Looduslise kompleksi liikmed võivad muutuda. Muutuvad tingivad ja — viimastele vastavalt — tingitavad liikmed. Kuid tingitavad liikmed ei muutu kõik

samase kiirusega. Selle tõttu võime tähele panna nähet, kus tuntud kompleksis asub temale mitteomane, võõras liige. Viimane annab meile võimaluse teha kindlaks nihke fakti ja tema sihi.

Võtame rea reaalseid juhuseid:

1. Vesneri metsas, soo serval mändide keskel asub lopsakalt kasvav kuusk. Soos asuva kuuse terve ilme räägib, et mets liigub siin soo sihis.

Mullas esinevat turbakihti katab tublisti kõdunenud kiht, mis omane metsale. Kust on ilmunud turvast kattev metsamulla kiht? Soo metsastub.

2. Alatskivi lepploodus kasvavad sanglepp, kuusk, ka sookask, toomingas, mustsõstar, angervaks j. t. Mullal on järgmised kihid: loduturvas, tume kiht, valkjas kiht, roostekas kiht ja sinakas kiht. Ühes Alatskivi Moorisoo lepploodus on kuusk haiglane, tal on surnud oksad; kuuse seisukord lubab oletada metsa soostumist.

Muld on kaetud hariliku turba kihiga. Lodule võõras turvas näitab ka, et soo ja metsa piir nihkub siin metsa sihis.

Kahel käsitatud juhusel kõneleb taimede välimus ja mulla ehitus ühemeelselt metsa ja soo piiri nihkumisest ühes ehk teises sihis.

3. Alatskivi Jätasoo leetsoos, kus muld ja taimestik harilikud, näeme üht kompleksi, kus muld kaetud tugeva turba kihiga, aga leetsoos asuv kuusk kasvab väga lopsakalt. Kuuse terve ilme tahaks rääkida soo metsastumisest. Leetsoole võõras turba kiht aga näitab kindlasti, et soo nihkub metsa sihis. Mispärast jõuame siin taimestiku ja mulla põhjal vastupidistele otsustele? — Kuusk on Jätasoo leetsoos varem puudunud. Siia tungib ta alles praegu. Liigub nii kaugele, kui kasvamisolud lubavad.

4. Laiva Kodasma raba idapoolsel serval kasvab, loduturba asuva lodutaimestiku keskel väga haiglane kuusk. Kuuse ilme põhjal tahaksime oletada lodu soostumist. Kuid labidas konstateerib loduturba all hariliku *Sphagnumi* turvast. Nii ei soostu siin mets, vaid

metsastub soo. — Kuuse haiglane ilme tuleb sellest, et vastavas kompleksis võib rahuldavalt kasvada noor kuusk. Vananemisel aga hakkab ta kannatama talle ebavastava niiskuse tõttu.

5. Taimestiku põhjal soo ja metsa piiri uurides, võime tähele panna veel sarnast nähet.

Meile tuntud kompleksis asub üks võõras taim; kuid meid ei tea, kas on ta võõra kompleksi esimene pealetungiv või viimane taganev liige.

Laiva Peenra (liiva vall) kasvab turba kihiga kaetud leetsoo mullal *Sphagnum acutifolium*. Nimetatud soosammal on siin esimene taim, mis soostumisel metsa tungib.

6. Peenra lähedal Kodasma raba kaldserval kasvab terve männi, mustika, *Hypnum Schreberi* j. t. metsale omaste taimede keskel *Sphagnum acutifolium*. Mullas leiame kõdunenud metsamulla kihi all tugeva *Sphagnumi* turbakihi. Nii on eelmisel juhusel *Sphagnum acutifolium* soo esimene pealetungiv, teisel juhusel — viimane taganev liige.

7. Laukasoo serval Kavastus näeme looduslist kompleksi, kus taimestik on nii soo, kui metsataimed esitatud, kuid mille põhjal ei saa teha mingisuguseid oletusi ei soo ja metsa piiri nihkumise ega seismise üle. Mullas näeme tuttavaid leetsoomulla kihte, nimelt huumuse, leet, mustpruuni ja rostekat horisonti. Huumuse kihti katab turvas, viimase peal asub metsmulla kiht.

Mis näitab muld?

Alguses pidi olema siin leetsoomuld oma ülemal nimetatud kihtidega. Metsa soostumisel kattus viimane turbaga. Praegu liigub mets soo sihis, mille tõttu turvas metsamulla kihiga on kaetud.

Kokkuvõttes näeme:

a) Soo ja metsa piiri nihkumise sihti on võimalik ära määrata taimestiku põhjal: metsa soostumisel taganevad metsa, tungivad peale sootaimed: pealetungivad taimed on terved, tihti lopsakad; taganevad — haiglased.

b) Meie puutaimedest on eriti tundelik soo ja metsa piiri nihkumise vastu kuusk, kes metsa soostumisel kattub kuivanud okstega, samblikuga j. n. e.; soo metsastumisel aga on ta terve ja haljas.

c) Ei ole võimalik igakord ära määrata taimestiku abil soo ja metsa piiri nihkumise sihti: taimede haiglane või terve ilme ei ole igakord seotud soostumise või metsastumisega; raske on tihti öelda, kas tuntud kompleksis asuv taim on käesoleval momendil siit kadumas või siia ilmumas; raske on tarvitada taimestikku, kui soo ja metsa piir on liikunud kord ühes, kord teises sihis.

d) Soo ja metsa piiri nihkumise siht on kindlaks määratav mulla põhjal: kui meie ees on tuntud mulla liik, milles üks kiht viimasele võõras, siis võime esiteks kindlaks teha nihkumise fakti ja teiseks ära määrata nihke sihi.

e) Kui meil on kindlaks määratud teatavas uurimispiirkonnas normaalsed mulla liigid ja me antud mullas näeme talle mitteomast liiget, siis võime kergesti öelda, kust — kas soo või metsa — poolt see liige on tulnud.

f) Mitmes uuritud maaalas (Alatskivi, Paasvere, Laiva, Koola j. n. e.) kattub metsmuld soostumisel harilikult sfaagnumi turbaga; metsastumisel kattub soomuld kihiga, kus taimede osad rohkem kõdunenud on, kui käesolevas liigis.

D. D. wastuseft G. Schabafile.

„Eesti Metsas“ Nr. 7 — 1925 a. ilmuud „wastuseft“ ma konstateerin siin ainult kolm fakti:

1) G. M. Nr. 2 ja 3 1921 a. kirja tükis „Metsa kasutus väljaspool pearaie“ ma rääkisin wõimaluseft, — jaada meie metsa wahelkasutuselt:

1921 a. = 954.000, 1922 a. = 474.000, 1923 a. = 474.000 ruumijülda materjaale juu. iga järgmise aasta, mis jäalbaksid 1921 a. = 472.000, 1922 a. = 237.000, 1923 a. = 237.000 kinnijülda puumassi juu. iga järgmise aasta, — aga mitte 450.000 kantjülda puumassi (G. M. Nr. 3 — 1925 a.), ega mitte isegi 486.200 kantjülda puumassi (G. M. Nr. 7 — 1925 a.), nagu seda instuueerib D. D.

2) G. M. Nr. 1 — j. a. ma ütlesin, et ainult „terwe, sirge ja teatud mõõdu lehtpuu tarbematerjaali peale“ on ilma turu nõudmine piiramata juur, — aga mitte praeguse, enamasti wõsast tekkunud ja seni ramitsemata jäänud lehtmetsa peale, millest G. M. Nr. 3 — j. a. rääkis D. D.

3) G. M. Nr. 1 — j. a. ma ütlesin I. Lühateraassi = oja s s sõnajõnalt:

„Kõike mis siin lühateraassi kohta öeldud, arwesse wõttes, jätame endised mured ja hoolitsemised kuuse ja männa uuen-damise kohta koguni kõrwale ja lõpetame siin nende puuseltside kultuuri tegemised...“ ja edasi „terwitame juureseguna neid mõlemaid, järeltaswuna aga iseäranis kuuse kui soowitawat wärukamatawat kihutajat lehtpuu walitsemale rinnele. See tähendab, me pöörame tulewikus noole ümber, wastupidi sellele, mis meile seni ipetati. Kui jõnkalt ja edukalt kuusk wõib kase kihutajaks olla, on näidanud...“

Kusgil ja kunagi ma ei ole ütelnud, et kõik wastupidi sellele teha tuleb, mida meile senini õpetatud, nagu seda jällegi instuueerib D. D.

Minu 1921—1925 a. kirjatükkidest teiste üffitute laujete wäljakiskumise ja moonutustega ritta seadmise wastu ma ei leia tarwilikuts emast kaitsta.

Järeldused anonynnise autori D. D. poleemika wiisist ma jätan siin tegemata.

30. juulil 1925 a.

G. Schabaf.

Lindude toppimisest.

H. P.—pp.

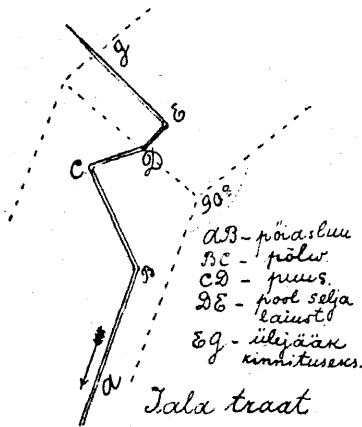
2

Toppimine.

Toppimiseks wõetakse kõige esiteks viis traati: kaks jalgadele, kaks tiibadele ja üks kehale. Viimane, esimestest natukene jämedam, teritatakse mõlemist otsast, kuna esimesed ainult ühest otsast. Esiteks asutakse jalatraatide paenutamisele, milleks traadi teravast otsast 9—10 cm. kauguselt, mõõdetakse põiasluu AB pikkus ära, kust ka traat nürinurgas ettepoole paenutatakse. Paenutuse punktist mõõde-

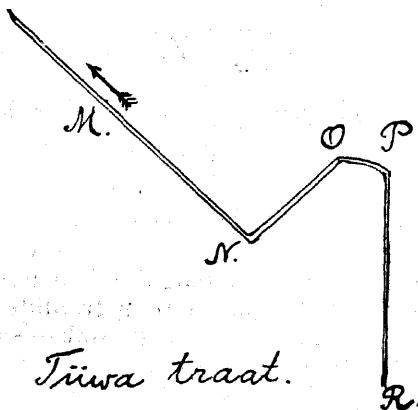
takse põlve pikkus BD ja, murdes traati natuke tagasipool, mõõdetakse edasi reie pikkus CD. Siin tehakse paenutus kõrwale õigenurgas ja mõõtes DE, pool seljalaiust jalgade ühenduse kohalt, tehakse selja juures paene ette, peapoole ja jätakse teatud ülejääk EG keha traadiga ühendamiseks (joon. nr. 2). Põiasluu ja põlve mõõdud wõetakse naha pealt, kuna reie (kintsu) mõõdud — linnu nülitud keha pealt. Teise jala jaoks wõetakse samasugune

traat ainult paene õigenurgas tuleb teha teisele poole: esiteks paremale — parema jalale ja nüüd pahemale — pahe-

Joon. nr. 2.

ma jalale. Nüüd tiiva traadid. Selleks, võttes traadi teravast otsast tolli 3—4 allapoole, mõõdetakse õlaeelse pikkus MN ära, arvestades käega naha alt katsudes tunduvate luude järele ja

Tiiva traat.

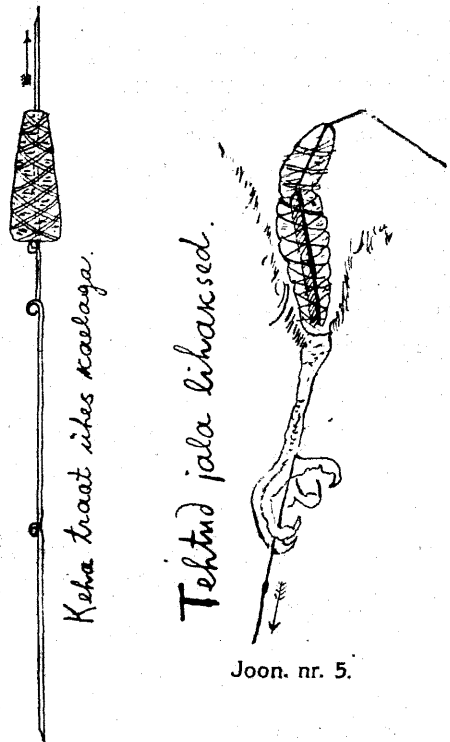
MN - õlaeline; NO - õla;
 OP - pool õla laiust;
 P.R. - ülejään kinnituseks.

Joon. nr. 3.

paenutatakse traat teravnurgas ettepoole. Sellest kohast võetakse õla pikkus NO ja tehakse paene kõrvale, OP,

mis oleks pool selja pikkust tiibade kohalt. Järelejäänud osa PR paenutatakse tagasi õigenurgas, kesktraadi külge kinnitamiseks (joon. nr. 3).

Põlv OP ulatab alati selja kõrguseni, teised aga selle järele, kuidas tiivad saavad pandud. Keha traadile tehakse, poole saba pikkuse kaugusele, vastavate tangidega rõngas, millest jalatraadid läbi pistetakse. Selle rõnga kohalt mõõdetakse kaugus jalgade ühendusest kuni tiibade ühenduseni (ühendus kehaga) s. o. reie keskelt kuni labaluude keskkohani ja tehakse

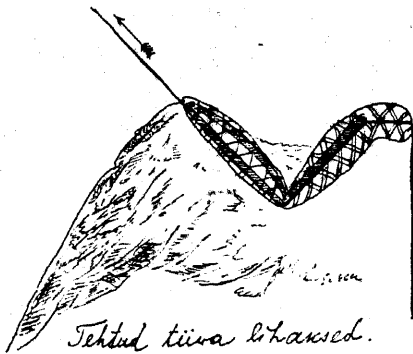
Joon. nr. 4.

teine rõngas, — tiiva traatidele; kohale, labaluude keskelt kuni kaela alguseni, tehakse kolmas rõngas, — kunstlise kaela tarvilikus seisakus hoidmiseks. Kael tehakse takkudest, niidi abil, koonusetaolise rulli moodi, kaks kolmandikku loomuliku kaela pikkusest, kuid sellest vähe paksem, võimalikult ühetasane ja paenduv. See kael

Joon. nr. 5.

tõugatakse, jämedama otsaga ettepoole, ülemisest traadi teravast otsast kuni rõngani (joon. nr. 4).

Nüüd asume traatide kohale seadimisele. Esiseks pööratakse välja põlv, millesse pistetakse vastav traat (pahem — pahemasse jalga) terava otsaga põlve ja põiasluu jätku kohale ja seda ettevaatlikult ringi keerates, tõugatakse põiasluu nahk alt kontsani, kust, tehes kontsasse naaskliga augu, — traadi ots välja lükatakse. Kui luu jätku koht jõuab traadi nurgani B, siis asetub luu vabalt pikuti traati, mille külge siis ka niidiga seotakse (joon. nr. 5). Põlveluu mähitakse tihedalt takkudega, nii et see kujutaks lihakseid, mille juures takud niidiga siduda tulevad, — vastupidavuse mõttes. Osa traati, CD, reie tarvis, määratakse vahaga, et takud maha ei libiseks ja tehakse lihaksed nagu eelmiselgi. Nüüd toimetatakse jalg kohale tagasi, tähelepannes, et jätku kohalt nahk volti ei jääks, mis võib juhtuda, kui lihaksed said suured ehk kui takud on libisenud palju alla. Tehes seda ka teise jalaga,

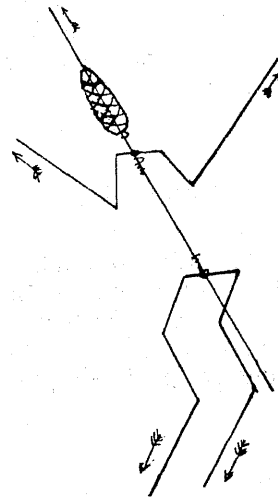

Joon. nr. 6.

läheme edasi tiibadeni. Pööratakse välja õlaluu ja pistetakse traat terava otsaga õlaeelsete luude sibilts altpoolt niikaugele, et see välja tuleb tiivakondi otsast ja võtab asendi vastaval kohal. Luu seotakse traadi külge, tehakse lihaksed. Põlv OP määratakse vahaga sisse ja mähitakse takkudega (joon. nr. 6).

Kehatraat pistetakse läbi pealuu, mis paigutatakse kaelaga võimalikult ligidalt ühte, püüdes selle juures nahka tasandada, et voltisi ei jääks.

Nüüd tarvis ühendada kõik traadid, püüdes nende kuju mitte rikkuda. Tiiva traadita otsad pistetakse vastavasse rõngasse ja kinnitatakse need, keerates ümber kesktraadi, selle külge, tiiva ja jala rõngaste vahele. Takkudest valmistatakse kaunis tihe, pikkergune tükk,

Traatide asendi skeem topitavas linnus.

Joon. nr. 7.

selja suuruses ja paigutatakse nahasse selja kohale kesk ja tiiva traatide alla. Jala traatide otsad paigutatakse samuti vastavatesse rõngastesse ja kinnitatakse samuti. Traadid peavad võimalikult kõvasti ühendatud saama, et nad ei liiguks. Kui traadid on jämedad ja neid raske kokkukeerata, siis seotakse need peenikese, pehme traadiga ümber. Kui kõik traadid kinnitatud ja nad selle juures paenutatud said, siis tulevad need õkvendada nii, et nad võtaks asendi, nagu seda kujutab joon nr. 7.

Saba juurest, altpoolt, pistetakse kehatraadi terav ots läbi, milleks teda

tuleb looga taoliselt paenutada ja pärast seda jälle õkvendada. Nahk raputatakse hästi läbi, korraldatakse suled ja asutakse lõpuliku toppimisele,

Nahka natuke ette, peapoole. tõugates, täidetakse esiteks pugu, siis tiibade vahel ja saba juures leiduvad tühjad kohad (kui neid leidub) — takkudega. Selle järele laotakse kaunis paks kord takku külgedele puusade ümber; rind ja kõht täita suuremate takku tükkidega, tühjusi mitte jättes. Toppima peab ühetasaselt, tihedalt, kuid mitte kitsalt. Nüüd laotakse rinna ja kõhu üle ühetasane koonal pehmetest takkudest ja lõige õmmeldakse kinni. Õmblema peab tagant ettepoole, s. o. sabast rinnapoole, et suled sassi ei läheks ja, mis peaasi, et sellega paisuks takud tagant ettepoole, mis rinda paksemaks ja kujukamaks teeb. Õmblus kaetakse sulgedega hoolsasti kinni, et see tunda ei oleks. Lõpuks vaadatakse lind veel kord üle, korraldatakse suled ja kui kusagil leidub mõni mõhn või lohk, siis ka see äraparandada, milleks õmmelus avada tuleb vastavas kohas.

Kuju kohale seadmine.

Kui topitud lindu soovitakse, näit. asetada oksale istuma, siis, võttes soovitava oksa, tehtakse sellesse väikese puuriga kaks auku jalatraatide tarvis, teine teisest niikaugemale, kui seda nõuab käesoleva linnu jalgade vahe. Nendest aukudest pistetakse kontsadest välja-ulatavad jalatraadid läbi ja kinnitatakse oksa teisele poolele. Varbad seatakse korda ja seotakse niidiga oksa ümbert kinni kuni kuivamiseni. Selle järele

korraldatakse tiivad ja seatakse soovitasse asendisse, — kas lahtiselt ehk jälle ligi keha. Peab meeles pidama, et pärast, kui kuju kuivama hakkab, siis teda enam muuta ei saa. Kui kuju lahtiste tiibadega üles seatakse, siis, et need jääks soovitasse asendisse, peab tegema traattoed, nende otsasi kinnitades linnu kehasse ehk jälle alusesse, millel lind seisab. Toed peavad saama pandud pikuti tiiba ja põigiti sulgi. Saba tuleb samuti korraldada ja et ta loomulikku seisakusse jääks, peab teda paigutama kahe kartongi riba vahele, — üks alla ja teine peale saba, põigiti sulgi. — Ribad ühendada, nõelaga läbiõmmeldes. Kui saba kaares peab olema, siis tuleb kartongi ribade otsad niidiga ühendada ja seda pingutades, niipalju kokkutõmbama, kui seda nõuab saba loomulik kaar. Kohevile jäänud suled tulevad katta paberi ehk kartongi tükkidega, mis nõõpnõeltega keha külge kinnitada. Tiiva sulgedega tuleb talitada samuti.

Mõned üksikasjalised peensused, mis siin puuduvad, ei takista asjasthuvitatele tegemast katseid sel alal ja kui siiajuure veel tahtmist ja tähelepanu lisada, siis selgub kõik iseenesest ja vähese harjumuse järele, võib asjaga juba üsna hästi hakkama saada.

Unustasin ütlemata, et tarvitades arseenikut, peab olema väga ettevaatlik, sest see mürk, sattudes mõnesse kätel leiduvatest haavadest, võib tuua kaunis halbu järeltusi ja sellepärast ei oleks ülearune seda tähele panna. —

(Lõpp).

„Eesti Mets'a“ tellimiste vastu võtjaid, kellel tellimiste raha I. poole aasta eest õiendamata, palume seda meile võimalikult ligemal ajal ära saata.

Tellimisi terve aasta peale võetakse veel vastu ja saadetakse kõik senni ilmunud numbrid järele.

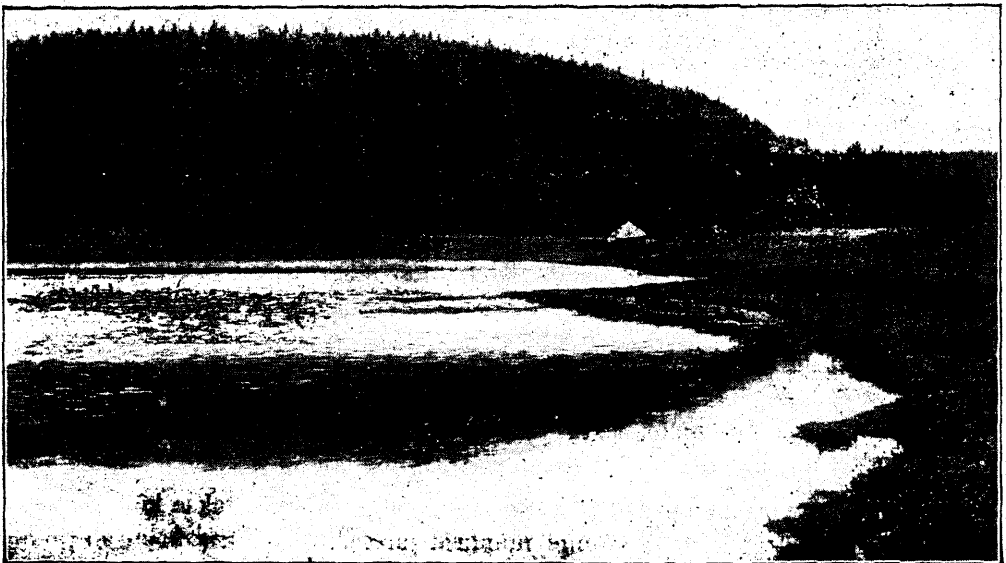
„Eesti Mets'a“ talitus.

Pildid Võrumaa loodusest.

Foto Parikas.

Võrumaa maastik

Vällämägi. Ees Perajärv.

KANTJALA TABEL.

Ümarguste pakkude ja palkide kuberimiseks ja nende jaotamiseks tarbepuu sortide järele.

(Kokkuseatud 1924 a. ametliku väljaande alusel).

Pihktus	L Ä B I M Ö Ö T T O L L I D E S																			
	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
7	0,7	1,0	1,5	2,0	2,8	3,4	4,0	5,0	6,0	7,0	8,1	9,3	10,6	12,0	13,7	15,1	16,7			
8	0,8	1,2	1,7	2,3	3,2	3,7	4,6	5,8	6,8	8,0	9,3	10,6	12,1	13,7	15,8	17,5	19,3			
9	0,9	1,4	2,0	2,6	3,4	4,3	5,4	6,5	7,8	9,2	10,7	12,4	14,1	16,0	18,0	19,8	21,9			
10	1,0	1,6	2,2	3,0	3,9	4,9	6,0	7,3	8,7	10,3	12,0	13,8	15,7	17,8	20,0	22,1	24,4			
11	1,2	1,8	2,5	3,3	4,3	5,4	6,7	8,1	9,7	11,4	13,3	15,3	17,4	19,7	22,1	24,4	26,9			
12	1,3	2,0	2,8	3,7	4,7	5,9	7,4	8,9	10,6	12,5	14,5	16,7	19,1	21,5	24,2	26,7	29,1			
13	1,5	2,2	3,1	4,0	5,2	6,5	8,0	9,7	11,6	13,6	15,9	18,2	20,7	23,5	26,3	29,1	32,0			
14	1,6	2,4	3,4	4,4	5,7	7,1	8,7	10,5	12,5	14,7	17,1	19,7	22,4	25,4	28,4	31,4	34,5			
15	1,6	2,6	3,6	4,8	6,1	7,7	9,4	11,4	13,5	15,9	18,5	21,2	24,1	27,3	30,5	33,7	37,1			
16	1,9	2,8	3,9	5,2	6,6	8,3	10,1	12,2	14,5	17,0	19,8	22,7	25,9	29,2	32,7	36,1	39,7			
17	2,1	3,1	4,3	5,6	7,1	8,9	10,8	13,1	15,5	18,2	21,1	24,2	27,6	31,1	34,9	38,5	42,3			
18	2,2	3,3	4,6	6,0	7,6	9,5	11,6	14,0	16,5	19,1	22,5	25,8	29,3	33,1	37,1	40,9	44,9			
19	2,4	3,6	4,9	6,4	8,1	10,1	12,4	14,9	17,6	20,6	23,9	27,4	31,1	35,1	39,3	43,3	47,5			
20	2,6	3,8	5,2	6,8	8,6	10,7	13,1	15,7	18,6	21,8	25,3	29,0	32,8	37,1	41,5	45,7	50,1			
21	2,8	4,1	5,6	7,2	9,2	11,4	13,9	16,7	19,7	23,0	26,7	30,5	34,6	39,0	43,7	48,1	52,8			
22	3,0	4,4	5,9	7,7	9,7	12,0	14,7	17,6	20,8	24,2	28,1	32,1	36,4	41,0	45,9	50,5	55,4			
23	3,2	4,7	6,3	8,1	10,3	12,7	15,5	18,5	21,9	25,5	29,5	33,8	38,3	43,1	48,2	53,0	58,1			
24	3,4	4,9	6,7	8,6	10,8	13,4	16,3	19,5	23,0	26,8	31,0	35,4	40,1	45,1	50,4	55,5	60,8			
25	3,6	5,2	7,1	9,1	11,4	14,1	17,1	20,4	24,1	28,0	32,2	36,4	41,9	47,2	52,7	58,0	63,5			
26	3,8	5,5	7,5	9,6	12,0	14,8	18,0	21,4	25,2	29,4	33,9	38,7	43,9	49,3	55,0	60,5	66,4			
27	4,1	5,8	7,9	10,1	12,5	15,5	18,8	22,4	26,3	30,7	35,4	40,3	45,7	51,3	57,3	63,0	69,0			
28	4,3	6,2	8,3	10,5	13,2	16,2	19,6	23,4	27,5	31,9	36,9	42,0	47,5	53,5	59,6	65,6	71,8			
29	4,6	6,5	8,7	11,0	13,8	16,8	20,5	24,4	28,6	33,3	38,3	43,7	49,4	55,6	61,9	68,0	74,6			
30	4,8	6,9	9,1	11,6	14,4	17,7	21,4	25,4	29,8	34,6	39,9	45,5	51,4	57,7	64,3	70,7	77,4			
31	5,1	7,2	9,5	12,1	15,0	18,4	22,2	26,4	31,0	36,0	41,5	47,2	53,3	59,9	66,7	73,2	80,1			
32	5,4	7,5	10,0	12,6	15,7	19,2	23,2	27,5	32,2	37,4	43,0	48,9	55,2	62,0	69,1	75,8	83,0			
33	5,7	7,9	10,4	13,2	16,4	20,0	24,1	28,5	33,4	38,8	44,6	50,7	57,2	64,2	71,4	78,5	85,9			
34	6,0	8,3	10,9	13,8	17,0	20,8	25,1	29,8	34,7	40,1	46,2	52,5	59,2	66,4	73,9	81,1	88,6			
35	6,3	8,7	11,4	14,3	17,7	21,6	26,0	30,7	35,9	41,5	47,7	54,3	61,2	68,6	76,3	83,5	91,5			
36	6,6	9,1	11,9	15,0	18,5	22,5	27,0	31,9	37,3	43,1	49,5	56,2	63,3	71,0	79,0	86,5	94,6			
37	6,9	9,5	12,4	15,5	19,1	23,3	27,9	33,0	38,5	44,5	51,1	58,0	65,4	73,2	81,4	89,2	97,4			
38	7,2	9,8	12,8	16,1	19,8	24,1	28,8	34,0	39,7	46,0	52,7	59,7	67,2	75,3	83,7	91,8	100,1			
39	7,5	10,3	13,3	16,7	20,6	24,9	29,8	35,1	41,0	47,4	54,3	61,5	69,2	77,5	86,2	94,3	103,1			
40	7,9	10,7	13,9	17,4	21,3	25,8	30,8	36,4	42,8	48,6	56,0	63,4	71,4	79,8	88,7	97,1	106,0			
41	8,2	11,2	14,4	18,0	22,1	26,7	31,8	37,5	43,6	50,3	57,7	65,3	73,4	82,1	91,2	99,8	108,9			
42	8,6	11,6	15,0	18,6	22,8	27,6	32,9	38,7	45,0	51,8	59,3	67,1	75,5	84,4	93,8	102,6	111,9			

Mitmesugust ja kroonika.

Metsaülematele.

Ergu peetud ametivennad!

Jällegi ligineb sügijene aeg, kus meie harilik kumbel oma ühingu koosolekuid ära peame ja tähtsamaid päevaküsimusi läbi harutama. Seemised koosolekud on näidanud, et laiemal ulatusega teaduslikud referaadid on tõepoolest huvitavad kuulda ja need ei tohiks ka mitte käesoleval sügisel puududa, kuid tegelikult metsaülemaid nad ainultki rahuldada ei saa, sest metsaülematel on palju teisi päevamuresti, millede selgitamine neil hõlbustust tuua võiks. Metskondades viibides kuulame alati metsaülematelt kaebusi puuduste ja hädade üle, millest neil raske ehk võimata ülesaada oleks. Sarnaste küsimuste läbiharutamine koosolekutel ühiselt võiks ehk asjasse selgust tuua, kas ei ole nende hädade ja kaebuste põhjus selles, et paljud ei oska oma aega küllalt asjakohaselt ära kasutada tööde korraldamiseks ja kas nende korraldamine olekski nii suurte raskustega seotud kui arvatakse.

Ühes tähtsamaks praeguse aja küsimustest oleks metsnikkude ja metsavahtide palgamaa, kui palga lisa, õiglase äraarutamine nende vahel, milleks väga soovitav oleks kohtade pealt soovivavaldusti laiemalt kuulda ja kuidas tuleks edaspidi talitada, et paremad wabanewad metsnikkude ja metsavahtide kohad võiksid parematele wilmunud ametnikkudele antud saada.

Käesolewa aasta sügijene ühingu koosolek saab ärapeetud Tallinnas, kus igasuguste küsimuste lahendamise juures saamad wõibnina koostööde peawalitjuse osakondade juhatajad, misjuures korraldada ühingu koosolek oleks ühtlasi tähtsamate küsimuste läbiharutamine ja selgitamine peawalitjuse ja kohalikkude metsaülemate vahel, sellepärast palun teid minule teatada:

- 1) misjuures küsimused tegelikult elust oleksid Teil soovitavad ühingu koosolekule läbirääkimisele wõtta,
- 2) misjuures referaatidega keegi Teist sooviks esineda ja
- 3) misjuures aine üle sooviksite ettekandeid kuulda?

Meid ametivendadest, kes referaatidega esineda soovivad palun tarnasid ettekandmiseks kottu seadida ühildamalt ja turmamamalt, nii et referaat mitte üle poole tunni ei kestaks, kuna „Eesti Metsas“ äratrükkimiseks neesjamad küsimused pikemalt võiks käsitatud saada.

Ühtlasi palun Teid teatada, misjuures aeg käesolewa aasta sügijise koosoleku äraarutamiseks Teile kõige soovitavam oleks.

Kõiki siin nõutud teateid palun adresseerida minu nimele Tallinn, Kiriku plats 3, ja äraasaata hiljem 1. septembriks.

E. Metsaülemate ühingu esimees

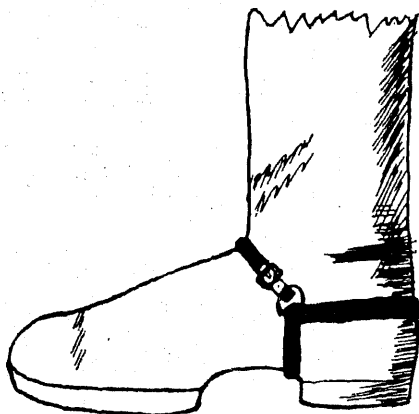
A. J. R. A. u. f. s. m. a. n. n.

Jalakaitseja.

Metsaametniku töö nõuab terwet keha, eriti aga wastupidawaid jalgu. Kuid muudu terwed jalad wõiwad palju käimise juures ainult siis terwed olla, kui nad hästiistuwates ja korralikult tehtud saabastes on.

Nagu aga iga jääreisaabaste tarvitaja teab, valmistatakse jaapad alati kas liig suured, pikad ehk muude wõigadega, mille tõttu nad jalas hästi ei istu, jalgu hõõruvad, käimise juures takistusi teewad ja jalad enneaegu ära wõistawad. Nende pahede kõrvaldamiseks on Dr. Hinkel lihtja abinõu — jalakaitseja — leidnud, mida igaüks endale ise valmistada võib.

Jalakaitseja seisab koos kahest üksteisega liikuwalt ühendatud kitsast plektribast, milledest üks pikem, ümber jaapa kapi käib ja teine, lühem, talla alt kottja pleki juurest läbi läheb. Need kaks plektriba kinnitatakse neetide abil mõlemalt poolt liikuwalt plektrattakestega, milledeste pikerused augulefed tehtud Wiimaste läbi tõmmatakse rihm. Rihm käib kahetordelt üle jala ja on jala välispooltel küljel pandlaga kinnitatud. Jalakaitseja seisukohta selgitab järgmine joonistus.

Selle lihtja abinõuga hoitakse saabas jala ümber kinni kolmest kohast: jalatallast, kannast ja jala pealt, mille läbi kedreluu aga wabalt ja takistamata liikuda võib, kuna jaapa edasi-tagasi liikumine ühes selle halwa tagajärgebega ära jääb.

Jalakaitseja abil omab jalg suurema tegevuswõime ja ei wõlgi nii ruttu.

H. Schulz.

Rodumalt.

Metsjade põlemised.

Wiimase kolme kuu jooksul on riigimetsades olnud 27 tulekahjujuhtumist. Kuude järele on olnud aprillis 20, mais — 44 ja juunis 8 juhtumist. Üldse on tulest kannatada saanud 96,32

tiinu metsa ja 140 tiinu raba. Tulele piiri pa-nemine on nõudnud 41.503 marka. Kahju, mis tuli metsjadesse on tekitanud, ulatab 606.815 margani.

Kui mõrrela eelpoolloodud andmeid läinud aastate aasabega, on tulekahjude üldarv käesole-wal aastal suurenenud, kuna aga saadud kahju madalam. Wiimane asjaolu on seletatav sellega, et tulele koha alguses tõkkeid on suudetud teha ja juurema kahju tekitamine takistati.

28 juulil peasis Lehtse turbatõbbustuse maa-alal tuli lahti, ära põles 13 kantpülda walmis turwast ja hull juuritud kände.

Undla wallas langes umbes samal ajal pool-teist tiinu metsa tuleroaks.

Hiigiteenijate palgade küsimus.

Hiigi ja omawalitijute tekkimist eitas walitijuse liigetele märgukirja, milles palutakse palga ast-med kndlaks määrata. Ehitatud kawa järele oleks palga alamäär 7500 mk. ja kõige kõrgem palg mitte üle 3 korda sellest suurem (seega wõiks ministri palg tõusta kuni 45.000 margani). Wa-litijus asub seisukohal, et palgaastmete arwu soo-witaw ei ole ette kndlaks määrata. Hiigiteeni-jad tahetakse astmetesse jagada wastawalt tööle ja wastutustele. Walitijus peab soowitawaks pal-gade reguleerimist läbi wiia 1. jaan. 1926 a.

Tartu ülikooli metsaosaajonna üliõpilaste õperekis Soome,

mis pidi algama neljap., 6. augustil s. a. on Soomest äraolewalel põhjustel edasi lükatud. Wäljasõit Tallinnast on alles 22. augustil s. a.

Hiigimetsad ja teede korrashoidmise natu-raalkohustus.

Walitijuse sellekohase korralduse põhjal olid riigimetsad seni teede korrashoidmise naturaalkohustustest wabad, andes waid taajuta loores-materjaale teede parandamiseks.

Wigala wallawalitijus leidis aga, et ka riigi-metsad teede korrashoidmisest oja peawad wõtma naturaalkohustusena ja palus riigikoht walitijuse korraldust muuta, mis ka täitmist leidis.

Sellepärast kogus metsade peawalitijus and-meid nende teede kohta, mis riigikohtu otsuse ko-haselt tema korrashoidmisele peafid kuuluma. Andmete ehitamise kahtajaks oli 1. augusti määra-tud, sellejärele selgub, kui juurel määral teid peawalitijusel korras hoida tuleb.

Wõru metstonnast.

G. Metsateenijate ühingu Wõru osakonna liige, Timo wahtkonna metsawahd Jaan Zukš pühitses 9. aug s. a. oma 35 aastast ametijubelit.

J. Zukš on 35 a. ühte järgi selle koha peal metjawahina teeninud.

Wälismaist.

Wätis tahetakse taastada metsa pealt wäljameo maks.

Wätis töötatakse seaduseelnõu kallal, mille järele kaoks ära maks, mis senini wäljameetama metsa pealt wõeti.

Seedu riigiteenijad Eesti ja Läti riigiteeni-jatega ühinenud.

Siljuti Kowmos ärapectud Seedu riigi ja oma-walitijute teenijate kongressil otsustati: — Wäli riigi- ja omawalitijute teenijate tegevuse koordi-neerimiseks wõtab kongressi wastu ja kinnitab kõik Riia komverentil 13—15. webr. s. a. wastuõdetud otsused. Ühingu nõukogule tehti ülesandeks, saata 2 esitajat alalise rahwuswahelisesse—Seedu, Läti ja Eesti — ühingu bürosse Riiga

Metsapõlemised Saksamaal.

Kestew kuumus juuli kuus kutsus Saksamaal mitmes kohas juuri metsapõlemisi esile: Rathenowis häwitas tuli 20 000 morgenit metsa. Mitmeft külast lahtisid elanikud Lüneburgi palus kujunes põlemine laiaulatuseks, senini on häwinenud üle 20 ruutkilomeetri metsa.

Schneidemühlis, Poola piiri ääres, põles ühe päewa jooksul ära 4000 morgenit metsa.

Euroopa metsa ekspordöörid.

Euroopa riikidest on 1924 a. jooksul kokku 3.484.000 standarti metsa wälja weetud. Metsa wäljamees seib eimesel kohal Soome — 1.013.000 standardiga, teisel kohal Rootsi — 930.000 stand., kolmandal kohal n-Wenemaa — 330 stand., neljandamal kohal Poola—195 stand., wiendamil kohal Tsheho-Slowakkia — 185.000 stand. ja kuendamil kohal Läti — 135 stand. Eestiist on läinud aasta oofjul wälja weetud 47 stand. metsa.

1925 a. kalender-käsiiraamat

müügiraha on wabeajal ära saadetud järgmistikst metstondadest: 31 Kolga, 32 Triigi

Kestjuhatus.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Eide, nr. 7 — 1925 a.

Eõdur, nr. nr. 26—31 — 1925 a.

Eesti Majandus, nr. nr. 27—32 — 1925. a.

Põllumees, nr. 14 — 1925. a.

Eesti Statistika, nr. 40 (7) — 1925 a.

Kaswatus, nr. 7 — 1925 a.

Maomawalitijus, nr. 11 ja 12 — 1925 a.

Uus Talu, nr. 8 — 1925 a.

Eesti Raudtee, nr. 6 — 1925 a.

Lõuna-Eesti tamme kultuurid, P. Keim.

Tartu Ülikooli metsaosaajonna toimetused nr. 3.

Tartus, 1925 a.

Metsamaterjaalide parwetamine Põhja-Preisli wõstlonaas. Karl Kerberg. Tartu Ülikooli metsaosaajonna toimetused nr. 2. Tartus, 1925 a.

Siuisaare ranniluitud, Wernhard Liismann. — Ülikooli metsaosaajonna toimetused nr. 1. Tar-tus, 1924.

Tartu Ülikooli Põllumajandus-teaduskonna õppe- ja eksamitawa ühes promotioonikorraga. Tartus, 1924.

Wjalehtede „Põhja Kodu“, „Wõru Teataja“ ja „Rahwalehe“ jookswad numbrid.

Poolametlikud teated.

Metsade peavalitsuse juhataja päewakärsud.

11. juulil 1925 a. — Nr. 17.

Põllutöömistri Käsu 15. VI. s. a. nr. 39 § 4 põhjal on Lääne-Viru ringkonna metsarewidendi k. t. Rudolf Kruse ümberpaigutatud teenistuse huvides Järva ringkonna metsarewidendi k. t., arwates 1. maist s. a.

Pagari metskonna asjaajaja Lilia Maafik paigutatakse ümber Jõhwi metskonna asjaajajaks, arwates 10. juunist s. a.

Tudo metskonna metsnik Karl Salum määratakse sama metskonna II. järgu abimetsetselema k. t., arwates 1. maist s. a.

Tudo metskonna praaker Jakob Pikka määratakse sama metskonna III. järgu metsniku k. t., arwates 1. maist s. a.

Püksi metskonna metsnik Priidik Mitt paigutatatakse ümber tema enese soowil Jämeda metskonda, sama ameti peale, arwates 19. juunist s. a.

Rod. Paul Zur-Mühlen määratakse Koela metskonna II. järgu abimetsetselema k. t., arwates 9. aprillist s. a.

Anija metskonna abimetsetselema Mihkel Murd wabastatakse ametist, tema enese soowil, arwates 1. juunist s. a.

Rod. Hans Kampus määratakse Anija metskonna II. järgu abimetsetselema k. t., arwates 20. juunist s. a.

Raawere metskonna asjaajaja August Mänd määratakse sama metskonna III. järgu metsniku k. t., arwates 16. maist s. a.

Rod. Oskar Malm määratakse Raawere metskonna asjaajaja k. t., arwates 16. maist s. a.

Peawalitsuse käskjalg-uksehooldija Max Fischbach wabastatakse ametist, tema enese soowil, arwates 16. juulist s. a.

Wastsetselema metskonna asjaajaja Arnold Peterson määratakse sama metskonna II. järgu metsniku k. t., arwates 1. augustist s. a.

Rod. Rudolf Pärn määratakse Wastsetselema metskonna asjaajaja k. t., arwates 1. augustist s. a.

31. juulil 1925 a. — Nr. 18.

Märjamaa metskonna asjaajaja Hans Palutaja wabastatakse ametist, tema enese soowil, arwates 1. augustist s. a.

Narwa metskonna abimetsetselema Robert Lents wabastatakse ametist tema enese soowil, arwates 10. juulist s. a.

End. Jõhwi metskonna asjaajaja Karl Mohrson määratakse Püksi metskonna III. järgu metsniku k. t., arwates 1. juulist s. a.

End. Suurküla metskonna metsnik Rasmus Madisen määratakse Wäätja metskonna II. järgu metsniku k. t., arwates 7. juulist s. a.

Larwastu metskonna asjaajaja k. t. Johanna Balzar kinnitatakse sama metskonna asjaajajaks.

Metsakorralduse osakonna wanem maamõõtja Viktor Sidorow alandatakse sama osakonna nooremaks maamõõtjaks, arwates 1. augustist s. a. awalikus kohas korwuwalt ettekuhitud määratsemise ja korraldamalt ülewälpidamise tõttu.

Saku metskonna metsnik Otto Ruutopõld lugeda ülewõiduks Purila metskonda sama ameti peale arwates 1. juunist s. a. metskonna kintreerimise tõttu metsniku jaoskonna üleandmise puhul Purila metskonna alla.

Saku metskonna metsnik Jüri Kiiüks lugeda ülewõiduks Wiimsi metskonda sama ameti peale, arwates 10. juunist s. a. metskonna kintreerimise tõttu metsniku jaoskonna üleandmise puhul Wiimsi metskonna alla.

Siirjalast.

Küsimised ja wastused.

K ü s i m i n e: Misjused masfitabelites (kantjala tabel) näidatud palgidest käiwad I, II, III. ja IV jorbi puude alla ja misjugune maks tuleb wõtta 3 tollilise palgi ladwamöödu jaoks, mis tabelis puudub? Ametnik.

W a s t u s: Wastuse efimese küsimise peale leiate käesolewas lehes, trükitud tabelis.

Palgi masfik palgile, mille ladwa läbimõõt on 3 tolli, tuleb arwata sama maks, mis sama jämedal kaswawal puulgi, sest puu masfitabelis

on kaswawa puu maks arwestatud kuni 3 tolli jämeduseni, kuna latw ja õksad arwesse wõetud ei ole.

K ü s i m i n e: Kas on õigus ehitusmaterjaali saada, kui antud maa põllutöömisteeriumi poolt veel alles kinnitamata on? Wsuuik.

W a s t u s: Õigus ehitusmaterjaali saada on siis, kui teil kindlate piiridega asunduskohht kasutada on antud ja 6. aast. rendileping sõlmitud.

Et rendileping alles kinnitamata, ei wõti teilt õigust ehitusmaterjaali saada.

Wäljaandja: Gesti Metsateenijate Ühing.

Wastutaw toimetaja: A. N e t z e.

J. Zimmermann'i trükitoda Tallinnas.